

Izhaja 10. in
25. dan vsa-
cega meseca.

POPOTNIK

Velja za celo
leto 3 gold. za
pol leta 1 gold.
50 kr.

List za šolo in dom.

II. leto.

V Celji, 25. marca 1881.

6. list.

Publica.

Poljedelske čertice.

(Dalje.)

Tudi fosfor je znan; navadne žveplenke so sperva v žveplo, drugič v njega pomočene. Naša roka ali stena, po kateri smo žveplenko vlekli, se ponoči bliska. To dela fosfor, kateri se je roke ali stene prejel in zdaj počasno kislec iz zraka sprejema in zgoreva. Duh, kterega puhti, je neprijeten, in nas h kašlju sili. S fosforom, če tudi iz žveplenk nasterganim si je že marsikteri nejevoljnež vgasnil sitno mu življenje. Tudi podgane in miši se strupijo ž njim. Čist fosfor je vosku podoben, da se rezati in se na zraku sam vžge, njegova luč je prav bliščeče bela; moramo ga shranjevati v vodi. V žveplenkah je z različnimi barvami namešan. Odrasli človek ima v sebi 5 do 7 kilogramov kosti. Te obstojijo iz fosforokislega apna. Fosforove kisline je blizo 2, fosfora $\frac{1}{5}$ klg.

Iz kosti ga tudi dobivajo, kar je pa tu preobširno razlagati. Naš život sprejema fosfor od mesa in rastlin, ktere vživamo. Rastline (n. pr. grah, leča, sterneno žito) ga najdejo v zemlji. Če ga pa ta nima, ne morejo rasti, nar manj pa seme delati. Kdor tega ne verjame, naj dobro stolčenih kosti na njive natrosi, in vidil bo, koliko lepšega zernja bo pripravil. V naravi je fosfor zmiraj s kislecem v fosforovo kislino zjedinjen. Sam si jo lahko napraviš, če fosfor v zraku, ali še boljše v čistem kislecu s plamenom zažgeš. Tu nastane bel, kisel dim, kterega dihati je za zdravje prav nevarno. Ta dim — fosforovo kislino — voda povzije in je potem sama kislá, kakor se lahko s plavim lakmovim papirjem prepričaš, kateri se v njo pomočen rudeče barva.

Zgoraj sem omenjal, da so žveplenke v žveplo namočene. Na rumeni barvi ga vsakdo lahko spozna. Gori s plavim plamenom, in vgasnjen zapušač dim, kateri v pljuče potegujen prav hud kašelj povzroči. To napravi žveplena sokislina, ktera se v tem hipu dela iz žvepla in kisleca. Kako neprijeten je ta dim, ve n. pr. vsaki, ki tobak kadi, pa ga z navadnimi žveplenkani zažiga. Se zedinja z žveplom še enkrat toliko kisleca, kakor v omenjenem dimu, nastane pa žveplena kislina, ktera je tekoča, prav kislá, in sploh ena nar močnejših, zato pa tudi nar važnejših kislín. Za rastline je važna hrana, se vé da z vodo v obilosti namešana, kajti sama vse zažge.

Žveplena kislina se z apnom združuje v mavec (gips), kterega se posebno v nekterih krajih dosti najde. Napraviš si ga pa tudi sam, ako poliješ zdrobljeno krečo ali stolčen apnenec sè žvepleno kislino,

Kjer kri, meso, človeško blato i. t. d. gnjije, vohamo smrad po gnjilem jajcu. Ta smrad povzročuje žveplo, katero se tu z vodenčcem združuje in vodenčev žveplec dela. Vodenčev žveplec je za marsikterega gostilničarja lahko osodepoln, kateri vino sè svincem boljša in strupi. V tako vino vlit, napravi černo godlo iz njega.

Posebno v jajcu, grahu, bobu, hrenu, retiki, gorečici i. dr. je mnogo žvepla. Kadar te stvari gnjijejo, rodijo mnogo ravno imenovanega, smradljivega in zdravju škodljivega žvepleca. Tudi v žvepljenih kopeljah se najde.

Dokler niso poznali žveplenk, kresali so si ljudje ogenj iz kamena kvarca ali kremena (kinžlika), kateri je tako terd, da z jeklom vdarjen iskre trosi, kakor je že poskus učil. Zdrobljen se nahaja v pesku, kterega voda ob bregovih pušča. Kot zlahtni kamen kinča nar lepše perstane, kder pa je drugače barvan, kakor smo ga mi navajeni gledati. To delajo različne primesanine. V prav drobnem zernju se spozna na tem, da pod zobmi škriplje. Kremen, ali boljše kremenčeva kislina, ker obstoji iz kremena in kisleca, je glavni del rastlin. V sternenem žitu in travah ga je mnogo; tu povzroči, da se steblica ne polomijo. Njivska preslica ga ima toliko, da ž njo lahko terd les čisto ogladimo. Na travi se je že marsikdo vrezal. Ko bi bil skozi drobnogled iskal vzrok, našel bi bil na obrobju brezštevilo malih, kremenovih kristalov, kateri se vé da režejo kakor steklo. Takih kristalov ima tudi preslica brezštevilo. Kremen se v vodi počasno in teško topi. Za rastline je tako važen, da se njih reditelj imenuje. Dobivajo ga raztopljenega v vodi; če n. pr. štepišnico tako dolgo kuhamo, da se spuhiti, zapušča subo škorjo. Odpravimo apno na navedeni način, ostane nam še kremen, kterega po priprostitih puskusih kmalo spoznamo. Da se nahaja v pepelu pšenične slame v prav veliki meri, sem spredaj že omenil.

Dalje prih.

Rudninstvo.

Učni poskusi za višje oddelke ljud. šol.*)

Izdeljuje T. Grah.

Da je učenje rudninstva v ljudski šoli zaukazano, je to radi njegove velike važnosti v življenji tako po sebi umevno; kajti ni ga človeka, kateri bi več ali manj ne potreboval to ali ono rudo, naj si bode siromak ali bogataž, rokodelc ali kmet. Stvari, s kterimi smo vedno v dotiki, katere nam dajajo stanovanje, živež i. t. d. gotovo poznati moramo, če hočemo imeti od njih dobiček, ali pa da se ognemo škode. Ker se mladina v ljudski šoli za življenje pripravlja, potrebno ji je gotovo iz rudninstva toliko splošne vednosti lepo urejene, da si potem v življenji lahko to ali ono tolmači, ter po lastnih

*) Da-sí se nam je ta spis malo zakasnil, pridemo z rudninami še le na spomlad da še ustrežemo p. n. učiteljstvu; kajti dobra reč se zmirom lahko porabi. Uredn.

skušnjah to vednost razširja. Kakor pa se v ljudski šoli sploh le temelj položiti zamore temu ali unemu predmetu, tako moramo skerbeti pri rudninstvu, da si ga tu dobro postavimo, ker brez tega je vse poznejše poučevanje — v napredovalnih šolah o umnem kmetijstvu brez vspeha. Da, navaditi se bomo teh šol že mogli, ker zdaj le še terkajo, a ne bode več dolgo, da se bodo vrata odperla ter reklo: učitelj ustopi!

Kakor pa je vsak vspuh pri poučevanju odvisen od jasnih nazorov, kateri nas vodijo, da svojo nalogo dosežemo, moramo še tu posebno ozir jemati na pieli čas in pamet otroško. Kakor delajo organske stvari otroku skoraj edino veselje pri poučevanju, tako mu nekako merzijo neorganične, teh mrtvih teles se je otrok tako rekoč že naveličal, da se mu ne zdijo druge preiskave vredne, kot jih na cesto zalučati. A kaj bi pa tudi na njih iskal in opazoval? Kar so v resnici, so mu — mrtve. Radi tega pa ima učitelj več uzroka s primernim in živim razlaganjem otroku te reči zopet prikupiti in mu jih tako rekoč oživetiti. V tem pravo zadeti, da ne potratiti preveč dragega časa, da ne razdira jasnote v celoti, ter da ne napenja preveč še slabega uma otroškega, to je težava tega predmeta.

Akoravno sem se pečal že dosti s tem predmetom v šoli, ter tudi nekaj veselja doživel, vendar sem še včasih mislil, kako bi še bilo boljše? A kako težavno je iskati svéta v takih rečeh pri drugih! Zdaj pa je to vse drugače, kar imamo Popotnika, saj nam on lahko dobrodejne svéte podaja, zato nosi torbo napolnjeno raznega blaga.

Toraj na delo, da pomagamo eden drugemu, da si čistimo nazore in tako polajšujemo teška bremena pri težavnem poslu v prid človeštvu!

Pri obravnavi rudninstva sem se deržal male zbirke rud, kojo je štajersko napredovalno društvo, menda že vsem šolam podarilo. Ta zbirka sè številkami vsak kos rudnine zaznamovan s pridjanim imenikom, je precej dobro uravnana, če ravno ne obsega vseh, po moji misli potrebnih rud, katere pa si učitelj že lahko po potrebi preskerbi. Skusil sem obravnave rud tako uverstiti, da bode imel učenec jasen zapopadek sorodnih rud, kar posebno pri apnencih in njegovih soverstih velja v boljši spregled.

I.

Uvod v ponavo naravoslovja.

Ledeno in terdo je zunaj v naravi vse. K počitku so se spravile skoraj vse stvari — da, ali se zbudijo v prihodnjo spomlad, ali pa da so zaspale večno spanje, ker umorila jih je nemita zima. Človeku je nekako težko pri serci, če vse to premišljuje; predstavljajo se mu tako živo vsa bitja v njih prešlosti in ničevosti: popred v življenji, rasti in lepoti, a zdaj v smerti in gnjilobi, da pretrese vsakega k zdihu: kako velik in mogočen je stvarnik! Kdo bi ne premišljeval pri ti priložnosti sam sebe in ne terknil na persa: tudi jaz bodem enkrat zaspal — na večno!

Že dolgo ne moremo iti na prosto, ne skakljati po zeleni, pisani in dišeči livadi. Zaklenila nas je zima v sobo, naše ljube živalice in rastline pa večinoma pomorila in zagernila v beli grob. No, Nežica, ti ni le žal po nek-

terih tvojih ljubljenkah, dišečih cveticah, ki so te tako razveseljevale, ti pa si jih spleatala v vence? Po katerih ti najbolj žaluješ? — Imate li upanje, ko pride v igred, da še vse najdete? N. Vidite ljubi moji, zima jih je toliko vzela, mertve leže v hladni zemlji! Milo, milo se stori marsikomu po njih; a še bolj bi žalovali, ko bi si misliti mogli, da smo jih zgubili na večno. Upanje toraj imamo, da nam ljubi Bog naravo zopet zbudi, ter da bodemo cvetice zopet v novi lepoti gledali in se njih veselili, če ravno ne več taiste, ampak vse druge, nove in mlade.

Še li vi veste, da vsak dober cvet sad obrodi, ter da iz njega zopet novo življenje pride? Cvetke so stresle nježne glavice, ter se osule, a zapustile so seme, kal novemu življenju v večem spomin in veselje rajski spomladi. Glejte, kako staro umira in na njegovem mestu nastane novo življenje! In kako se to vse z nami vjema! Stari ljudje odmirajo, vi mladi pa stopate za njimi. Nekteri sirotek od vas že znabiti žaluje, moli in joče po svojem ljubem očetu, dragi mamici, ktero že tudi merzel grob krije. Kdo ve, znabiti ne bode več dolgo, da tudi vam, ki še stariše imate, taiste poneso na tiho pokopališče. In vi pridete na njih mesto: rastete, boste cveteli, a povesili boste enkrat tudi vaše glavice, osulo se vam bode tudi cvetje mladosti, ter napravili še en korak za vašimi predniki — v temni grob! Tako se na svetu vse vedno spreminja: versti se življenje in smert. Večno spomlad pa bodemo živeli na unem svetu, tam vam bodo cvetele lepe, neminljive cvetice, če ste že tukaj njih seme: poštenost in pridnost, ubogljivost, radodarnost in usmiljenost sè človeško ljubeznijo sejali.

Rekel sem, da je zima cvetice in druge rastline vmorila. Ali imajo rastline življenje? N. Kako to veš? Dalje prih.

Okrajno šolsko nadzorništvo.

I.

Ni ga menda človeka, ki le količkaj pozna novodobne razmere ljudskih šol, da ne bi pripoznal imenitnosti, ki gre med šolskimi oblastmi okrajnim šolskim svetom. Njim je namreč izročena prav za prav izvršba raznih postav in ukazov, ki posredujejo med zakonodavno gosposko in med šolami. Naloženo jim je, skrbeti za povzdigo šolstva v svojih okrajih ter tako uspešno upljivati na ljudsko izomiko. Da pa mogo ustrežati tej nalogi, da zvedo natančno in zanesljivo, kakšno je stanje te ali one šole, imajo poročevalca, ki mu je dolžnost, osebno prepričevati se o ugodnih in neugodnih šolskih razmerah. Ta poročevalec je c. kr. okrajni šolski nadzornik. Njegova poročila so okrajnim šolskim svetom glavno gradivo posvetovanja in sklepanja. Čim tehtnejši so njegovi nasveti, čim primerniši dotičnim razmeram, tem boljši in hasnovitejši so sklepi. Pripada pa mu še imenitnejši posel. V tem ko imajo vsi udje okrajnih šolskih svetov pravico, obiskovati šole ter gledati na njih ekonomično administrativni položaj, pozvedavati po šolskih zamudah in po delovanji krajnih

šolskih svetov, pridržano je nadzorniku samemu, nasvetovati v didaktično-pedagogičnih rečeh ter odvrčati napačnosti, katere je opazil v tem obziru. Nadzornik pazi na naspretnost, marljivost in sploh na vesoljno obnašanje učiteljev, na disciplino in red v šoli ter na to, ali se izpolnjujejo učni načrti, kakšna je metoda, kakšni pa napredki otrok sploh in v posameznih predmetih posebej. Skerbeti mu je tudi, da učitelji ne zanemarjajo nadaljnega izobraževanja, kajti „zaostaja, kedor ne preduje“. Od njega je v prvi vrsti zavisen razvoj šolstva! To je v glavnih potezah naloga, ki jo je reševati okrajnim šolskim nadzornikom. Vidi se, kako težek je nalog, prepoln odgovornosti. Zaradi tega je pa treba, da se nadzorniku ne šibé rame pod tolikim bremenom, da je mož, kos svojemu poklicu.

V sledečih vrsticah hočemo popisati zgledno delovanje necega češkega okrajnega š. nadzornika. Slučajno so nam prišle v roke listine, iz katerih smo pozvedali, kako uspešno je ta mož deloval in si prizadeval za povzdigo ljudskega šolstva. Da se ne pozabijo zasluge tega vrlega avstrijanca, naj jih tudi „Popotnik“ zabilježi ter na svojem potovanji pripoveduje o njih.

Anton Zdik je bil profesor na nekem češkem učiteljski, kjer je poučeval v vzgojstvu, metodiki, zgodovini in jezikoslovji. Pri učnih poskusih je opazoval, ali in kako se vjemate teorija in praksa. Vnet in goreč za namenu primerno izobrazbo učiteljskih pripravnikov, obiskoval je tudi raznorazredne ljudske šole v bližnjih krajih, dobro vedoč, da uglaši svojim gojencem včasih prav trnjevo pot praktičnega učiteljevanja, ako jim naslika dejanske razmere.

Znan je bil kot izvrsten pedagog, kot mož trdnega značaja; vedelo se je, da ni politični strankar, da si ni prikrival pri nobeni priložnosti, koliko mu je mar do sreče vse Avstrije. Kot pedagog, patriot in značajnik je bil vreden, postavljen biti vzorom. Zató so ga tudi leta 1874 imenovali okrajnega š. nadzornika. Težkega srca je zapustil sobane, v katerih je dozdaj z vso navdušenostjo pripravljaval mladeniče za vzvišeni, a vendar težavni učiteljski stan.

Pripoveduje se, da nekateri gospodje, komaj da jim tiči v žepu nadzornikov dekret, takoj zrastó za ped. višji; a Zdik še zmislil ni, da bi njegov novi posel povzdigoval ga nad dozdanje kolege. Veselilo ga je sicer, da je oblastnija njega kot najsposobnejšega izmed mnogih postavila za nadzornika; vendar ni preziral odgovornosti, ki mu jo nalaga sedanji poklic. Natančno prečitavši šolske postave in do dobrega seznanivši se z vsemi ukazi, ki so se dotlej razglasili o zadevah ljudskih šol, nastopil je novo službo. p. p. k.

Učne slike iz zgodovine.

Spisuje Tone Brezovnik.

XII. Rudolf Habsburški.

V označevanje Rudolfa Habsburškega služijo nam še lahko sledeče pripovedi:

A.) Cesar Rudolf in berač.

Cesar Rudolf je bil še v starosti velik prijatelj dobre šale. Pripetilo se mu je toraj marsikaj smešnega. Nečega dne ga sreča berač ter ga takole nagovori: „Brate Rudolf, daj mi kak dar!“ — „Od kedaj sva si pa midva brata?“ vpraša cesar, kteremu je bil tak nagovor kaj novega. „Ej,“ pravi berač, „si li nismo po Adamu vsi bratje med sabo?“ — „Prav praviš,“ reče Rudolf, „nisem se takoj tega zmisllil.“ Pri teh besedah seže v žep ter mu podari en krajcar. „Pa en krajcar je za tako mogočnega cesarja vendar le premalo,“ reče berač. „Kaj?“ odverne Rudolf, „premalo?“ — „Prijatelj, glej, da dobiš od vsakega brata po Adamu le en krajcar, pa boš v kratkem najbogatejši mož v celi državi.“ — Po tem bratskem daru, dal mu je Rudolf naj berž tudi še cesarskega.

B.) Cesar Rudolf in pekarica.

Tri leta pred svojo smertjo je bil Rudolf s svojimi vojaki v Mogoncu, ko nakrat hud mraz nastane. Ko Rudolf nekdanj čisto sam po mestu hodi, vidi pri nekem peku kup žerjavice, ktero je pek ravnokar iz peči spravil. Da bi se nekoliko ogrel, stopi cesar k ognju; a pekarica, hudobna žena, ki cesarja ni poznala, ga začne kregati ter ga hoče od ognja nagnati. Po obleki namreč Rudolfa ni bilo lahko spoznati, ker je nosil včasi obleko navadnih vojakov, da, enkrat si je v vojski celo sam svojo sukno kerpal. Rudolf posluša nekaj časa mirno pekaričino zmirjanje, a ko ga je le preveč kregala, ji reče: „Imejte vsmiljenje z vbogim starim vojakom, ki je zadovoljen, da je le na toplem.“ „E kaj“ huduje se žena, „poberi se k svojemu beraškemu cesarju!“ Prav se vam godi, vsaj nam hočete tako vse pobrati in požreti.“ — „Kaj vam pa je vbogi cesar tako hudega storil?“ — „Ka-aj“ zakriči zopet žena, „ne hodi li od mesta do mesta ter nam se svojimi vojaki nadlego dela? Še enkrat ti rečem, poberi se ali — —.“ Predno je Rudolf pekarico še zopet poprositi utegnil, vlije hudobna žena celo vedro vode po njem.

Ves moker odide Rudolf domu. Pri obedu da svojemu strežaju steklenico vina in skledo najboljših jedil, rekoč: „Nesi to k pekarici ter reci ji, to ji pošlje oni stari vojak, kterege je danes zjutraj z vodo oblila in se ji lepo zahvaljuje.“ Žena takoj spozna cesarjevega strežaja ter od straha omedli. Ko se zopet zave, leti k cesarju, pade pred njim na kolena ter prosi milosti. Za kazen ji naloži cesar, da je morala vse one psovke od danes zjutraj z ravno ono jezo in togoto tu pred vsemi zbranimi gosti ponoviti in se zraven ravno tako obnašati, nad čimur so se gostje iz vsega gerla smejali.

C. Cesar Rudolf, moder sodnik.*)

Nečega dne pride nek tergovce do cesarja z naslednjo pritožbo: „Ni še dolgo, da sem pri kerčmarju J. prenočil. Zvečer, predno sem šel spat, dal sem kerčmarju, ki sem si ga poštenega gospodarja misllil, svojo veliko usnjato možnjo spraviti, v kteri sem imel veliko denarja. Ko sem se družega jutra na

*) Vertec l. 1878.

pot spravljal, prosil sem kerčmarja, da mi prinese mošnjo z denarji. A kdo bi si bil mislil kaj takega! Kerčmar neče nič vedeti o moji mošnji ter pravi, da mu nisem nobene dal. Jaz ga prosim in rotim, a vse to ni pomagalo nič. Kaj mi je bilo storiti? Kerčmo zapustim brez mošnje, ter pridem do Vašega Veličanstva s terdnim zaupanjem, da mi pomorete do moje pravice in do mojih s trudom pridobljenih denarjev.*

Rudolf je zvedel, da je med osebami, ki se mu želê danes pokloniti, tudi zviti kerčmar. To priložnost misli cesar modro porabiti. Takoj reče trgovcu, naj se poda v stransko sobo ter naj ondi malo počaka. Cesarjeva želja se je izpolnila.

Ko zviti kerčmar stopi v cesarjevo dvorano, ter se cesarju dostojno priklone, izprašuje ga Rudolf prav prijazno o njegovih družinskih razmerah in njegovem obertu. Ko se še tako dalje razgovarjata, reče mu Rudolf, ne da bi kerčmar kak poseben namen slutil: „Vi imate pa zelo lep klobuk; meni dopade! Ali bi ne hoteli z mojim menjati?“ Kerčmar je bil na to cesarjevo ponudbo zelo ponosen in takoj privoli! Rudolf se s kerčmarjevim klobukom pokrije in stopi za trenotek iz sobe. Zunaj pokliče enega meščana ter mu reče: „Idite hitro k ženi kerčmarja J. dajte ji ta klobuk in ji recite, da njen mož želi, da bi vam izročila usnjato mošnjo s trgovčevimi denarji, ker jih nujno potrebuje. V poterdilo ji pošlje njen mož svoj klobuk.“

Žena je brez vsega pomisleka meščanu takoj izročila mošnjo z denarji, ktere prinese k cesarju, kakor mu je bilo naročeno.

Zdaj pokliče cesar trgovca, ki je čakal v stranski sobi. Tergovec, videč kerčmarja, ponovi svojo pritožbo. Kerčmar taji in se priduša, da bi bil on kdaj kako mošnjo z denarji prejel od tega trgovca, ktereга še pozna ne. Pri tej priči izvleče Rudolf iz svojega žepa usnjato mošnjo z denarji. Kerčmar obledi in se tako ustraši, da niti besedice ne more izpregovoriti, videč, da je prišla njegova goljufija tako hitro na dan.

Rudolf izroči mošnjo z denarji poštenemu trgovcu nazaj, a goljufnega kerčmarja obsodi k ostri kazni. (Dalje pride.)

O šolski disciplini.

Posel učiteljski je posebno zaveljo tega težaven ker se v eni šoli podu-
čujejo otroci različnih stanov in različni po zmožnosti; taki, ktere doma lepo
učijo in odgojujejo in taki, ktere doma razvadijo, da, nahajajo se v šoli tudi že
celo pokvarjeni otroci. Ko bi imel učitelj vso odgojo otrok v svojih rokah, bi
bila njegova naloga lahka, deli pa jo z njihovimi starši, kteri ga dostikrat ne
podpirajo, ali, ne le ne podpirajo, temuč mu pri težavnem njegovem delu,
sebi, svojim otrokom in šoli na škodo zapreke delajo. Verh tega pa upljivajo
na otroke še drugi vzroki, kterih učitelj nima v svoji moči, da bi jih mogel
odstraniti, ali neškodljive narediti.

Učitelj ima tedaj pred seboj otroke, v vsakem obziru različne. Če pa
hoče svoj posel vestno opravljati, mora vse obderžati v miru in redu, to je,

imeti mora v šoli dobro disciplino, ker pod šolsko disciplino se razumejo vse naredbe in načela učiteljeva za ohranitev miru in reda.

Disciplina pa je s celim podukom v tesni zvezi, ali prav za prav, izvira iz poduka, in to namreč pod tem pogojem, da se pod podukom ne ume, učenca naučiti le nekterih vednosti, ampak ga odgojevati, izobraževati, do samostojnega delovanja in mišljenja dovesti, z eno besodo, podučevati. Učitelj mora znati vse zmožnosti njegove porabiti: pazljivost, pridnost, veselje do učenja, vstrajnost pri učenju, razum, spoznavanje i. t. d., to je, odgojevati mora celega človeka; red, dostojno vedenje, natančnost, ljubezen do učenja, šole, učenika, součencev in druge lepe lastnosti izvirajo potem same ob sebi iz razumnega, odgojujočega učenja, iz uplivanja razumnega in značajnega učitelja na učenca. Tedaj kdor dobro podučuje, tudi dobro disciplinira.

Učitelj pa, koji dobro podučuje, uravnava tudi vse zunanosti, ki k podučevanju spadajo. Ravno tako ve za vzdrževanje reda vrediti si posebne določbe, po katerih se morajo vsi učenci ravnati. Take posebne naprave so nar bolj tam potrebne, kjer podučuje na eni šoli več učiteljev, da pri enakih slučajih vsi enako ravnajo, da vlada med njimi in tedaj tudi med celo šolo edinost in soglasje, da ne podira eden, kar je drugi sezidal.

Poglavitne določbe za vzdrževanje reda, iz katerih potem izvirajo druge, pa so :

1. Redno obiskovanje šole.
2. Mir, lepo vedenje in pazljivost med ukom.
3. Lepo vedenje zunaj šole.

Kar zadeva redno obiskovanje šole, naj učitelj, v zvezi s šolskimi oblastnijami, posebno s krajnim šolskim svetom, zahteva, da se postavna določila, zadevajoča obiskovanje šole, vestno spolnjujejo. Se ve, da to ni vse v njegovi moči, da mu o tej zadevi posebno starši otrok dostikrat zapreke delajo. Marljiv učitelj skerbi vendar tudi na drug način za dobro obiskovanje. Kdor zna učencem vcepiti ljubezen do šole in učenja, ima navadno tudi dobro obiskovano šolo. Tudi starši vidê, da čas, kterega otroci presedijo v šoli, ni zastonj, se ne branijo, otroke pošiljati v šolo. Gotovo se izjem, kakor povsod, tudi tukaj ne manjka.

Kdor hoče dobro podučevati, mora imeti med podučevanjem mir in red. Podučevanje naj se prične vselej natanko ob določnem času. Če učenci vidijo, da učitelj ne dohaja vedno ob pravem času v šolo, če je sam nereden, tudi oni postajajo neredni; kako tudi zamore od njih natančnost zahtevati, če se je sam ne derži? Med podučevanjem naj se vstopi na kraj, kjer lahko vse učence pregleda in opazuje. Vedno si mora misliti, da podučuje celo šolo ob enem, ko da bi bila cela šola en sam učenec. Vsako vprašanje naj se stavi na vse učence tako, da, ko eden odgovarja, vsi eno in isto mislijo. Za raztresenost, za druge misli jim še časa ne sme pustiti. Kdor se hoče za odgovor oglasiti, naj se, če se mu dovoli, na spodoben način oglasi, tako da se nikdo ne moti. Odgovarjanje naj bo glasno in razložno; govoriti sme le eden. Nikdar naj se ne terpi, da bi se kdo nevpriščen v odgovor mešal, ali vprašanemu

odgovor šepetal. Učitelj sam naj ne govori preveč in nepotrebno, naj ne misli in govori za celo šolo sam, ampak učence naj napeljava, da sami mislijo in pravi odgovor poiščejo. Kdor za celo šolo le vedno sam govori, si škoduje že na zdravju, učenci dosti ne pazijo in tudi dosti ne mislijo, ker jim ni potreba in se tudi dosti ne naučijo. Bolj ko je skromen z besedami, bolj ko ve učence napeljavati, da sami govorijo, tem boljši je njegov poduk. Pri odgovorih naj sodi bolj zmožnost učencev, ko dobro odgovarjanje; kdor se trudi in kaže do učenja veselje, zasluži večjo pohvalo, ko nadarjen lenuh, za-to poterpljenje s slabotnimi in nezadovoljnost z vsakim, kdor bi lahko več premogel, ko v resnici premore. Kakor povsod skromen z besedami naj bo tudi pri hvali in grajanju. Ena sama beseda, izrazujoča zadovoljnost, ima navadno večjo veljavo, ko obširna hvala. Ravno tako skromen naj bode z grajanjem. Nikogar pa naj ne zaničuje ali zasmehuje. Spoznanje pridnosti naj bo le spodbuja k še večji marljivosti, grajanje in nezadovoljnost pa k poboljšanju. Hvala, posebno nezaslužena naredi učenca prevzetnega in napuhnjenega, grajanje, posebno nezasluženo, pa mu jemlje pogum in veselje do učenja.

Dalje prih.

Slovniška obravnava v ljudski šoli.

Spisuje V. Jarc.

Dalje.

Velevnik glagolov.

Gospodar je rekel svojemu hlapcu: Posekaj tisto suho smereco!

Ali je gospodar v tem slučaju od hlapca kaj pripovedoval, kaj dela? ali je od njega kaj zanikal? ali je kaj vprašal? — ne, on mu je le nekaj veleval, kaj naj stori. Kadar se komu kaj veleva, takrat glagol stoji v velevnem naklonu. Velevalo pa navadno ne sami sebi, razven če naše povelje ob enem tudi koga drugega zadeva (t. j. v dvojini in množini ima glagol tudi v prvi osebi velevni naklon)

Glagol v velevnem naklonu se glasi:

ednina:

1. oseba —

2. oseba n. pr. delaj, briši, kupuj, sej, vzdiguj!

3. osebi navadno naravnost ne velevalo, ampak opišemo z besedico „naj“ po vseh številih n. pr. naj dela! Naj pišeta! Naj sejejo i.t.d.

dvojina:

1. oseba: delajva, ve; pišiva, ve; kupujva, ve! i.t.d.

2. oseba: delajta, te; pišita te; kupujta, te; i.t.d. množina;

množina:

1. oseba: delajmo, pišimo, kupujmo.

2. oseba: delajte, pišite, kupujte.

Zapomnite si končnice v velevnem naklonu po raznih osebah!

Stavek, v katerem se kaj veleva, se imenuje velevni stavek.

Za velevnim stavkom se stavi klicaj (!)

128. Zapišite 20 velevnih stavkov v ednini! (Dopovedek naj bo kak glagol!) N. pr. Janko, piši! Molči, otrok! Sekaj, hlapec! i.t.d. (Osebek je lahko pred ali za glagolom).

129. Zapišite po 10 velevnih stavkov za vsak spol in vsako osebo v dvojini! N. pr. Žagajva, bratec! Ana, računive! Pastirja! ženita! Dekli, plevite!

130. Poiščite po 10 velevnih stavkov za vsako osebo v množini! N. pr. Tovariši, hitimo! Ubogajte, otroci!

131. Zapišite 25 velevnih stavkov v raznih številih; (Dopovedek naj bo kak pridevnik) N. pr. Tine bodi priden! Sestri bodite snažni! Bodita pametna, dečka! Prijatelji, bodimo veseli! Bodite srečni vsi!

132. Ravno tako, kakor v prejšnji nalogi zapišite 25 velevnih stavkov! (Dopovedek naj bo kak samostavnik). N. pr. Neža, bodi gospodinja! Matej, bodi kmet! Soseba, bodita domoljuba! Dekleta, bodite plevice! Možje, bodite poštenjaki!

133. Napravite v vsaki nalogi od 108 do 112 po 5 nikavno velevnih stavkov! N. pr. Janko, ne piši! Ne joči se, otrok! Ne kolni hlapec! Ne lagaj se, dekla! i.t.d.

134. Sled če stavke pazno prečitajte ter jih potem spremenite a.) v terdivno pripovedovavne b.) v velevne stavke!

Ali pišeš Marko? Sta li sosedu kmeta? Ali otroci vbogajo? Ali ste šivilji pošteni? Ali so hčere pobožne? Ali je koklja žival? Ali je zemlja rodovitna? Ali zvezde migljajo? Ali ste lipi drevesi? Ali je nit močna? Ali so naloge snažne? Ali so možje delavni? Ali se koze pasejo? Ali je čaša posoda?

Dalje prih.

Pojasnila k „Začetnici“ in „Drugemu berilu.“*)

V številki 136. lanskega Slov. Naroda sem čital, da Začetnica kranjskim šolam za to ne ugaja, ker je „sé štajarskimi dijalektičnimi izrazi kar n a b o d e n a.“ — Da si sem bil že naprej prepričan, da je to le pomota brez prepričanja, vendar sem vzel še enkrat Začetnico in drugo berilo v roke ter iskal onih štajarskih dijalektičnih izrazov, katerih je, po besedah Narodovega dopisnika, Začetnica (in ker so tudi „Drugemu berilu“ Štajarci sestavili, menda tudi ono) kar nabodena. A glejte! Naših štajarskih dijalektičnih izrazov nisem skoro nič našel, pač pa mnogo takih besed, koje so v sedanji slovenski pisavi že v občni robu. Spisal sem si jih torej na stran ter jih podajam tu našim čitateljem, da razsodijo, koliko je med temi besedami „štaj. dijalektičnih izrazov“. — Morda doide pa tudi rešitev ugank v Začetnici in v Drugem berilu kakemu učitelju prav. Evo toraj!

*) Po naključni zakaznilo.

Z a č e t n i c a.

a) Besede.

Baš = ravno
 čin = dejanje.
 često, češče, najčešče = pogosto.
 evo me! = glej me = tukaj.
 glibanja = goban = *Herrenpilz*.
 inače = drugače.
 izvestno = določno.
 jednoč = nekedaj = enkrat.
 jedva = komaj.
 knalo = tnalo.
 kvar = škoda.

naras = kar raste.
 ozbiljno = resno
 ovočje = sadje.
 prosjak = berač.
 roč = ročaj (pri nožu.)
 Senj = Zengg, mesto na morju v
 nekdanji vojaški krajini.
 Šopronj = Oedenburg.
 ščavje = *Kräuterwerk*.
 žleza = *Drüse*.

b) Uganke.

Str. 41	Štev. —	= čerka.
, 45	, 1	= polž.
, ,	, 2	= veter.
, ,	, 3	= plamen, dim.
, 48	, 1	= majatnik pri uri.
, ,	, 2	= skleda.
, 50	, —	= kolesa na vozu.
, 52	, 1	= šivanka, nit.
, ,	, 2	= dežnik.
, 54	, 1	= Ktera ima rep najbliže glave.
, ,	, 2	= mokrih
, 56	, 1	= jajce.
, ,	, 2	= ovca.
, 57	, —	= goseničja.
, 58	, —	= drevo.

Str. 88	Štev. —	= želod.
, 97	, 1	= kedar pri oknu ven gleda.
, ,	, 2	= kazalo pri uri.
, ,	, 3	= v polne.
, ,	, 4	= lan.
, 98	, 5	= kert.
, ,	, 6	= zmerzla (led).
, ,	, 7	= dimnikar.
, ,	, 8	= da se pokri- vajo.
, ,	, 9	= besedica „in“
, ,	, 10	= čerka „r.“
, ,	, 11	= ajdovo zerno in moka v mlinu.
, ,	, 12	= glas.

D r u g o b e r i l o.

a) Besede.

Berla = *Krücke*.
 betičast = *keulenförmig*.
 bok = stran na truplu = *Lende*.
 čepica = kapica.
 dro = pa, da (iz dobro; Koroško)
 gerbanec = guša = *Kropf*.
 gotiški slog = zidanje kakor se je
 v 13. stoletji začelo; značajno za
 to zidanje je ostrokotni obok.
 groblja = *Steinhausen*.

hrapav = *rauh*.
 jak, jači — močan, močnejši.
 jè = jih (ali 4 skl. jedn. sred. sp.)
 junska dolina = *Jaunthal*; od rožne
 doline za Dravoj do Labodi.
 kabelj = korec = *Scheffel*.
 klej = lep = *Leim*.
 kramljati = pogovarjati se.
 krošnja = *Korb*.
 kučma = čamar = kosmata kapa.

landeški grad = razvaline kake 2 milji od Celja na državni česti proti Mariboru.

lesna volna = (*Waldwolle*) se dela iz smrekovega špičja, ki ima v sebi neko vlaknasto, volnato snov. Znašel l. 1840 J. Weiss v Ziegelhalsu (Šlezija). Rabi se za vato in vpredenje, njen izleček pa se deva v kopališča.

ljubav = ljubezen.

ložiček = mali log.

lub = koža = škorja

mahalčasto = *fächerförmig*.

mastito = ponosno.

med = *Messing*.

mijlo = žajfa.

močič glej skrob.

motoz = debela verv (*Seil*.)

najčeste, gl. često.

obješt = preširnost = *Mutwille* = *Uebermut*.

objesten = preširen = *mutwillig* = *übermütig*.

oprezen = *umsichtig*.

peglja = *Theer*.

pliska = delfin.

prihuliti se = (*sich duckend herbeikommen*.)

prodečen = *schotterig*.

rida = versta.

roniti = tauchen.

romanski slog = zidava, ki se je v 11. in 12. stoletji iz starorimskega sloga, zmešanega z germanskim in nekaj tudi z bizantinskim, razvila; posebnost tega sloga je polukrožen obok.

ruša = *Grastorf*.

skrob = močič = *Stärkemehl*.

smolnjak = *Radtheer*.

splav = *Floss*.

svedrec = zaspanček = *Frühlings-Enzian*.

svest = gotov = varen.

škerlat = *Purpur*.

tmota = temota.

včiniti = storiti.

vehica = vejica = *Augenwimper*.

vojka = vajet = *Leitseil*.

zamam = zastonj.

zajeten = *gedrungen*.

zluzen = *schleimig*.

zvež = s čimur se veže.

žarko = kislo.

žedeti = *hocken*.

žerf = *Gruft*.

žetavsko jezero = *Millstädtersee*, malo jezerce pri Zataravasi tik ceste, ki pelja iz Kaplje v Velikovec.

žir = *Bucheichel*.

žolt = rumen.

b) Uganke.

Str. 33 Stev. — = kava.
 „ 99 „ — = letni časi.
 „ 110 „ — = rosa, kosa, osa, as.
 „ 111 „ — = zrak, rak.

Str. 112 Štev. 1 = veter.
 „ „ „ 2 = polž.
 „ 60 „ — = gospodar, gospo, dar.
 T. Brezovnik

Dopisi.

Ptuj. Dne 3. marca imelo je naše učiteljsko društvo svoje drugo mesečno zborovanje v tekočem letu. Da si je slaba potabila, ker je ravno prejšnji dan sneg zapadel, vdeležilo se je vendar zborovanja 23 ugov. To povdarjam po-

seбно radi tega, ker se več zunanjih udov pota ni vstrašilo, a nekaterim udom, ki jako blizo stanujejo, gotovo pretežavna pot ni dopustila, k zboru priti. Da bi se v tej zadevi vse na boljše obrnilo!

Predsednik otvori zborovanje ob 10¹/₂ uri dopoldne. Izmed njegovih objav omenim dopisa občnega avstrijskega uradniškega društva, v katerem se učitelji zopet vabijo, da pristopijo temu društvu. Po predlogu Arnhartovem sklenilo se je, naj se pri prihodnjem zborovanji natančno poroča, kaj vse v delokrog tega društva spada. Za poročevalca ima skerbeti odbor. — Okrajni šolski svet je poslal učiteljskemu društvu V. Haardt-ovo zbirko zemljevidov za narodne šole na Štajarskem (V. v. Haardt. *Geographischer Atlas für die Volksschulen Steiermarks*) z dopisom, naj ono poroča, ali bi se ta zbirka v šole tukajšnjega okraja vpeljala ali ne. Kot odborov poročevalec v tej stvari stavil je pisatelj teh vrst sledeče predloge: 1. Poduk iz zemljepisja tudi v narodni šoli ne more pogrešati zemljevidov, ki jih naj učenci v svojih rokah imajo. 2. V Haardt-ova zbirka zemljevidov za narodne šole na Štajarskem, katero je založil E. Hölzl, pripravna je po svoji notranji uredbi, kakor tudi zato, ker jako malo stane, da se vpelje v narodne šole na Štajarskem, kjer je učni jezik nemški. Za narodne šole pa, kjer je učni jezik slovenski, sposobna je ta zbirka za to manj, ker ima samo nemške izraze. 3. Založnik naj se naprosi, da izda to zbirko tudi sè slovenskimi izrazi. Ptujsko učiteljsko društvo preskerbelo bi slovensko prestavo. 4. Tudi za prvi poduk iz domovinoslovja priporočuje se zemljevid dotičnega okrajnega poglavarstva. Naprosi se naj torej založnik, da izda zemljevide Ptujskega okraja sè slovenskimi izrazi, velike, ki se obesijo na zid, in male za učence, ki bi se naj vpeljali v šolah našega okraja, če bi preveč ne stali in če bi se njihova uporaba uradno dovolila.

Vsi predlogi so se prejeli in se bodo okrajnemu šolskemu svetu naznanili, naj on nadalje o tem ukrene.

Zatem je nadaljeval g. Arnhart svoje predavanje o trosocvetkah. Govoril je o mahovih. Ko je razvil, kako se mahovi razmnožujejo, razkazoval je več vrst mahov, ki jih je v tem okraji nabral ter koncem na korist mahov opozori, ker varujajo kraje, da se preveč ne posuše, kar je posebno na spodnjem Štajarskem velike važnosti, kjer se listje iz gozdov pograbi in torej le mahovi zalogo vlažnosti narejaje. (Odobrovanje.)

Za prihodnje zborovanje naznanil je g. V. Kocmut predavanje „Šolski vrt na Graški razstavi 1880. leta.“

—h.

Logaški šol. okraj. Šolske razmere. V zadnjih letih je šolstvo, kakor je obče znano, v celi naši mili domovini napredovalo, in o tem tudi naš okraj ni zaostajal. Ustanovile so se nove šole v dol. Logatci, Godoviči in Rovtah, a razširile so se pa v Cerknici, gor. in dol. Logatci, Starem trgu in Žiréh. Poleg imenovanih šol odprle se bodo pa v kratkem še nove jednorazrednice v Ledinah, na Rakeku in na Vojskem, a jednorazrednica na Blokah prevstrojila se bode tudi še v tekočem letu v dvorazrednico. Šolsko ledino našega okruja orje sedaj 6 nadučiteljev, 11 učiteljev, 6 učiteljic in trije sup-

lenti. Na c. k. rudarski šoli v Idriji pa deluje 1 vodja, 4 učitelji in 5 učiteljic. Razven imenovanega učiteljskega osebja ukvarjajo se tudi še druge tri privatne osebe na šolah za silo na Rakeku, Babnem polji in pri sv. Trojici. Okrajna učiteljska knjižnica šteje 391 knjig, katere pa večidel le v omari leže, od kar se poštne prosto razpošiljati ne smejo. Sè šolskimi vrti, v katerih se vsako leto na stotine drevesec izredi in brezplačno med občane porazdeli, so tudi skoro vse šole oskrbljene. Šolsko obiskovanje je po nekaterih šolah razven ponavljavne šole precej redno, a so pa tudi šole, katere se klub vsem §§ le prerade s praznimi klopki ponašajo. Nekateri stariši, pa tudi krajni šol. sveti se za šolo vedno le premalo brigajo, ker smatrajo si jo še zmiraj kot neko nedležno napravo. Ponavljavna šola je pa večji del le na papirji, kakor pri vas na Šturskem baje osemletno obiskovanje. Toliko za danes, ako drago, pa še prihodnjič kaj.)

—p.

Šmarje pri Jelšah. Dne 10. t. m. se je učiteljsko društvo, šmarškega okraja zopet po dveletni dremoti prebudilo, a ne misli, dragi bralec, da so tukajšnji učitelji trdno spali ter se zibali v sladkih sanjah, bile so druge krivde in náravski zadržki, katerih mi sedaj ni mogoče navajati. Tega zborovanja udeležilo se je znatno število prejšnjih članov. Predsednik gosp. Franjo Jurkovič otvori zborovanje ob 1/211 s kratkim pozdravom in prečita društvena pravila. Na to se voli novi odbor in sicer: gosp. Franjo Jurkovič, predsednik, Božidar Šumar, podpredsednik in denarničar, gosposlična Zmagoslava Milek zapisnikarica, gg. Tone Kristan in Slavko Flis odbornika.

Po volitvi se stavijo posamezni nasveti o prestrojenji društvenih pravil in društvo se zjedini, da se društveno leto začinja z novim letom; da se zapisnik piše le slovenski, da se društvenina od 1 gl. 20 kr. na 1 gl. zniža in da bode redno zborovanje vsaki prvi četrtek v mesecih: marca, aprila, maja, junija, julija i avgusta. V ostalih mesecih društvenikom ni mogoče se udeležiti zborov zaradi nestanovitnega vremena in preslabih potov.

Preide se potem na razpravo: J. Eichlerjeve risanske predloge in geometrično oblikoslovje v narodni šoli. Ker je to dvojua in zelo obširna razprava, predlaga g. Flis, da se le o Eichlerjevih risanskih predlogih razpravlja i drugi del preloži na drugo zborovanje, kar navzoči odobrijo.

Gosp. Jurkovič govori naj prvo splošno o risanskih predlogih. Govornik si je bil v ta namen v prvem, kakor v drugem oddelku izbral pozamezne obrazke, jih razpravljaj in dal naprej v roke, tako da je bilo vsakemu mogoče govoru slediti.

Govornik, kakor tudi navzoči pripoznavajo visoko vrednost teh risanskih predlog. Zunanja oblika je zelo lična, okusna, posebno mora učitelju ugajati, da nima tistih velikih plaht (rjuh) v roki. — Med vsemi enakimi učilnimi pripomočki ustreza to delo vsestransko postavnim zahtevam in je prav metodično uverščeno. S kratka, delo je izvrstno.**)

*) Se ve da!

**) O priliki poročam natančneje na drugem mestu.

Na koncu zanimivega govora stavi poročevalec predlog: „J. Eichlerjeve risanske predloge so eno najiminenitnejših del za poduk v risanji v ljudskih in meščanskih šolah.“

Mala lična podoba — predloge so dolge 15cm. in široke 12cm. — je kaj pripravna za učitelja, kateri riše na tablo in če rišejo otroci po predlogah je kopiranje nemogoče, kjer so primorani vsako podobo povečati. Tvarina je po učnih načrtih metodično urejeno in kedor riše po Eichlerjevih predlogah, ne boče tako lahko v zapreke prišel, ker je tvarina prebogata.

Podobe so krasne, ter nastanejo ena iz druge tako, kakor bi rastle. Vsak rokodelec najde tu podobe za svoj stan; precej podob je tudi za ženska ročna dela.

Vredno je tudi omeniti, da so Eichlerjeve ris. predloge prirejene Musilovim risankam, katere so skoraj v vseh naših šolah vpeljane, kar je zaradi lepega reda v risankah učencev velike važnosti.

Zagotavljam, da se boče vsak učitelj, kateri te risanke v svoji šoli vpelje, ne le samo Eichlerjevemu trudu, katerega je pri sestavljanju risanske tvarine imel, marveč tudi napredku svojih učencev v risanji čudil.

Učitelji sezimo po njih!

Predlog se enoglasno sprejme.

Predsednik priporočuje navzočim, naj še zanaprej bolj podpirajo društvo duševno in gmotno, ako nečemo zadremati in slednjič — zaspati.

Druga seja boče 7. aprila t. l. ob $\frac{1}{2}$ 11 uri s sledečim dnevnim redom:

1. Prečitanje zapisnika zadnje seje.
2. Geometrično oblikoslovje v narodni šoli z učnim poskusom.
3. Nasveti.

Kolegi in kolegince, kakor prijatelji šolstva se k obilni udeležitvi prav uljudno vabijo.

F—s.

Novice in druge stvari.

(Presvitli cesar) je daroval občini Loke (okr. Laško) 200. gld. za stavljenje šole.

(Neko čudno društvo) se je osnovalo že pred nekaj časa v Parizu. Članovi tega društva imajo namen, podpirati napredke v psihologiji in anatomiji; zavoljo tega prepustijo po smerti njihova trupla zdravniški fakulteti, da jih ta raztelesi. Dokler živijo, jih zvesto opazujejo tisti profesorji, kateri jih po smerti razrežejo. Na ta način poznajo duševne zmožnosti v življenji, vidijo po smerti možgane, in toraj lahko sklepajo o sprotnostranskem razvitku obeh.

(Naj novejša štetev) kaže, da živi po celi zemlji 1.455,923.000 ljudi. Raztrošeni so po poveršji, ki obsega 130 milijonov štirjaških kilometrov. Na Evropo jih pride 315,929.000, na Azijo 834,707.000, na Afriko 205,679.000, na Ameriko 95,495.000, na Avstralijo in Polynezijo 4,031.000, v obeh polarnih krajih pa jih je skupaj 82.000.

(Vse hvale vreden) je krajni šolski svet v Šoštanji, kateri je toliko obleke med revne učence razdelil, da je bilo 60 obdarovanih.

(**Celjsko učiteljsko društvo**) zborovalo bode redno dne 7. aprila po sledečem načertu: 1. Zapisnik. 2. Društvena poročila. 3. „Čebela kot domača žival.“ (Razl. g. Weis.) 4. „Številjenje z drobci.“ (Razl. g. Lopan.) 5. Nasveti. Radi neke velevažne stvari naj se p. n. društveniki že ob 10. uri dopoldne zbrati blagovolijo. Odbor.

(**Vabilo.**) Ptujsko učiteljsko društvo ima v četrtek, 7. aprila, svoje redno mesečno zborovanje. K obilemu vdeleževanju vabi uljudno odbor.

(**Vabilo.**) Ormožko učiteljsko društvo zboruje 7. aprila t. l. P. n. gg. udje se uljudno vabijo na obilno udeležbo. Odbor.

Spremembe pri učiteljstvu.

G. Fr. Praprotnik pride iz Lembaha za nadučitelja v Puščavo (okr. Maribor) in g. Jos. Saboti je postal učitelj v Hočah pri Mariboru.

POZIV

slovenskim gosp. učiteljem pripravnikom in šolskim prijateljem!

Odkar se uče naši otroci slovenski čitati, odkar se rabijo slovenski obecedniki v naših začetnih šolah, pogrešajo vsi učitelji in odgojitelji te nežne mladine slovenskega navoda za podučevanje na najnižjej stopinji narodne šole. Posebno pa primanjkuje take knjige mladim nastoplim učiteljskim močem in zlasti še pripravnikom, katerih velika naloga je ravno v tem, da se urijo v navodu, kako jim bode postopati s prvenci ljudske šole. V nemškem jeziku ima učitelj na razpolaganje več navodov te vrste, naj imenujem samo: Hermanovo „*Unterklasse*“ in Saatzerjev: „*Das erste Schuljahr.*“ V slovenščini smo še vedno brez te tako potrebne pomožne knjige, da bi bila že zdavno mnogim učiteljem in pripravnikom dobro služila, dasiravno se je o tej stroki po šolskih listih že veliko pisalo.

Ker se je nadejati, da bode po učiteljskih kmalu dovoljeno tudi s pomočjo slovenskih knjig pripravljati se za bodoče podučevanje v slovenskih šolah, in ker je marsikateri učitelj tako knjigo že davno želel; zato sem se odločil spisati in založiti takov „navod za podučevanje prvencev“ ako bi me gg. sodrugi in šolski prijatelji pri tem podpirati blagovolili.

Predno morem dati namreč v tisk knjigo, kateorej bode cena 60 kr., vabim na obilo naročevanje vse prijatelje pravega napredka naših šolskih razmer, da bodem vsaj nekoliko poročstva imel za vspeh tega podvzetja.

V Krškem 1. marca 1881.

J. Lapajne.

Razpis učiteljskih služeb.

Na dvorazrednicah na **Doberni** (okr. Celje) in v **Vitanji** (okr. Konjice) se razpisujete podučiteljski službi — prava z dohodki III. in druga IV. plač. razreda - v stalno umeščenje.

Prošnje se vložijo do konca marca pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Celje, 24. Februarja 1881.

C. kr. namestnijski svetovalec:

Haas l. r.